

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני בפאכע באקציע ובעסולע פלאנץ

גליון מס' 744

פרשת אחרי מות

כ"ז ניסן התשפ"ד

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהג בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן הגאון ר' ירחמיאל גרשון בן מרים זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל, והגאון ר' ברוך מרדכי בן הינדא זצוק"ל, ר' אברהם בן אסתר ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

דרך הלימוד

באחד הימים, ברגע של גילוי לב ועת רצון, שאל הגאון רבי משה יוסף את אביו מרן מאור ישראל: "אבא, אנשים שואלים לפעמים מהיכן באה דרך הלימוד שלך, דרך שמשלבת היקף בקיאות גדול, יחד עם עמקות גדולה?"

לשמע שאלתו נשא את עינו ימה וקדמה, צפונה ונגבה אל עבר ספרייתו אדירת המימדים, כמנסה לרמוז ולומר: אתה רואה את כל הספרים שמקיפים אותי, ואתה שואל מהיכן?"

אולם לאחר כמה שניות פירט מרן יותר, ואמר: "את דרכי ינקתי מהראשונים ומהאחרונים, מכל גדולי הדורות, גם ינקתי מראש הישיבה הגאון הגדול רבי עזרא עטייה זצוק"ל אשר כל גדולי ישראל רחשו לו כבוד עצום ומרן החזון איש זיע"א שפגשו ושוחח עימו פעם אחת הפטיר בהתרגשות אחר פרידתם כי "סברתו כסברת הראשונים".

מרבי זה קניתי את דרך הלימוד בעומק העיון וההבנה הישרה החל מליבון שיטות הראשונים והאחרונים ועד למסקנת הסוגיה אליבא דהלכתא כמנהג חכמי ספרד מקדמת דנא. זכיתי, המשיך רבינו וסיפר, לשבת איתו בבית הדין לעדת הספרדים בירושלים, שם כיהנתי כדיין.

היו שם שלושה דיינים: רבי עזרא עטייה היה אב בית הדין, הרב יהודה שאקו, אשר כיהן גם בתפקיד הבוחן הראשי של ישיבת פורת יוסף, ואנוכי הצעיר, הייתי אז אברך בגיל 24 בלבד, אך זכיתי כבר אז לשמש במקום גדולים. ושם, לצידו של רבי עזרא עטייה עליו השלום, עקבתי וראיתי איך הוא היה ניגש להורות הלכה, וכך למדתי ממנו את דרכי הפסיקה.

בשנים ההן, לא היו הרבה אנשים שבאים אל בית הדין, הישוב היה עדיין קטן והמתדיינים היו מועטים, וכך בין דיון לדיון היינו מדברים הרבה בלימוד ולומדים יחד, באותה תקופה הייתי מעיין בספרים, לאחר ששקלתי את כל דברי הראשונים והאחרונים, הייתי מעלה את המסקנות שלי על הכתב, את המחברות הללו הייתי מביא לראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטייה, והוא היה מעיין בהם, מעיר, ומעודד אותי להמשיך ולהעלות על הכתב את החידושים וההשגות שלי".

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

עתידנו בידינו!

החולה קיבל לידי את הרשימה. דיאטה קפדנית, דלת מלח וחלבונים. הרופא הושיט לו את הדף, באמרו: "אם תשמור על הדיאטה בקפדנות, יש סיכויים. אם לא, דלקת הכליות תחמיר, תזדקק לדיאליזה, וחייך יהפכו לסיוט. לטובתך, אל תסטה כמלוא נימה!" נתן בו החולה מבט נוזף, ואמר: "לא היית צריך לתת לי את הדיאטה, ולא היית צריך להזהיר בחומרה! בדברייך פתחת פה לשטן..."

הכל מבינים שהוא חולה בשיכלו לא פחות ממחלת כליותיו!

מובן שיש להזהיר, להבהיר לו את חומרת המצב ולמנעו מן הסכנה!

גם התורה הקדושה עומדת ומוזהירה, בפרשתנו: "אל תטמאו בכל אלה, כי בכל אלה נטמאו הגויים אשר אני משלח מפניכם. ותטמא הארץ, ואפקוד עוונה עליה, ותקיא הארץ את יושביה. ושמתם אתם את חוקותי ואת משפטי, ולא תעשו מכל התועבות האלה, כי את כל התועבות האלה עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמאו הארץ. ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם". וכהסברו המפורט של רבנו הרמב"ן זצ"ל, שהארץ הקדושה מונגהת על ידי הקדוש ברוך הוא בעצמו ואינה סובלת עוברי עבירה. אנו מצויים בתקופה מורכבת, בה משמשים אורות וצללים בערבוביה. מצד אחד – עת רצון נדירה, גלויות מתכנסות, מאות אלפים עלו ובאו לארץ חמדת אבות. הפריחו את השממה, בנו את הארץ, הרחיבו את גבולותיה. והלבבות נהרו ורחבו, הנה עומדים אנו על סף הגאולה, ויתקיים הכתוב: "עוד אקבץ עליו – לנקבציו", בקיבוץ הגלויות המסכם עם בוא הגאולה.

ויחד עם זאת, בד בבד, חוזים אנו בתהליך הפוך. חוזים בתור המשתרך לפני השגרירות האמריקאית, במאות אלפי הישראלים היורדים השוהים בלוס אנג'לס, בניו יורק, והיכן לא. בתרמיילים המעפילים על הרי ההימליה, גודשים את מקדשי טיבט, מפלסים דרך ביערות האמזונס, בורחים מעמם, מעצמם. והארץ עצמה מתנערת כביכול משיחרורה, מתכווצת מפעימה לפעימה. מה קורה כאן? מה מתרחש פה?!

התשובה תינתן על פי מעשה: לפני כמאה שנים, בימי עליית החלוצים, קם אחד מגאוני וצדיקי הדור, הגאון רבי יצחק בלאזר זצ"ל, מגדולי תלמידי רבי ישראל מסלנט זצ"ל ומראשוני תנועת המוסר, ועלה ארצה. ובאו עורר רושם עז, ובהגיע ספינתו ליפו קידם את פניו רבה הגדול הגר"י קוק זצ"ל, וערך לכבודו מסיבת קבלת פנים.

במהלכה, ביקש הרב קוק את האורח הדגול לשאת דבריו. נענה הגר"י בלאזר ואמר: "חז"ל אמרו שהלשון מסוכנת היא, ולפיכך נבראו לה גדרות של שיניים ושפתיים. אני, ששיני נשרו מרוב שנים, פוחד לפתוח את חרצובות לשוני..."

חייכו הכל, והרב קוק זצ"ל קם לשאת דברי ברכה. בדבריו עמד על התופעה הברוכה של עליית החלוצים המפריחים את השממה. אך דא עקא, אורחות חייהם רחוקים היו ממצוות התורה. לא כשרות, לא צניעות, לא שבת ולא חג. הרב קוק עצמו, שהטריח עצמו להביא להם מצות, נהדף על ידם והופל אל הרפש, ומצותיו נרמסו... אבל בהתפעמותו והתלהבותו ראה את האור והתעלם מן החושך. וקרא בחום: "ותבואו, ותטמאו את ארצי. תבואו – אף על פי שתטמאו..." ואז לא הבלג עוד הארי הקשיש, וקטע את דברי הרב הנלהבים בקריאת ביניים: "ניח שכדבריתם כן הוא, אבל מה הם יועילו בבואם – אם הארץ תקיא אותם?!..." וזו היא, למעשה, השאלה! מן השמים נפתח "חלון הזדמנויות" שכמוהו לא היה מזה אלפיים שנה. הזדמנות לנחול את הארץ, ליישבה, להפריחה ולשבוע מטובה.

אלא שבעבירות ובחטאים, בפריצת גדרי מוסר, במתירנות, בהפקרות, בהתבוססות בכל הזוהמה והרפש, בלצון ובקלון, השחתה וסיאוב – בכל אלו מאבדים את הזדמנות בידיים, גורמים בעליל – חלילה, רחמנא ליצלן – לאיבוד זכותנו על הארץ. זה לא נקבע באוסלו ולא בז'נבה. לא בעזה ולא בווינגטון. זה נקבע ברחובותינו, ותלוי בידינו. בהתנהגותנו הוא עתידנו בארץ מולדתנו!

מטמונים מהפרשה הגיגים ומעשיות

"אחרי מות שני בני אהרן בקרבם לפני ה' וימתו" (טו, א).
נער אחד בא מ"החידר" כשהוא בוכה.

מדוע אתה בוכה? שאלו אביו.
הרבי הכה אותי – השיב הילד – ובחנם הכה אותי!
ספר לי מה היה – התעניין האב.

הרבי שאל אותנו שאלה – השיב הילד – ולא ידענו לענות.
את אף אחד הוא לא העניש ורק אותי הכה!
שמוח האב שמחה גדולה.

תבין – הסביר לילד את פשר שמחתו – סימן כי מעלתך והבנתך גדולה
יותר משל שאר חבריך, ומשום כך העניש אותך בלבד, כי לך יש לב
להבין יותר מהם.

כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד – נדב ואביהוא הם אלה שנענשו, ומזה
הבין אהרן את גודל צדקתם כי דוקא מפני "קרבתם לפני ה'" נענשו!

**"כי את כל התועבת האל עשו אנשי הארץ... ולא תקיא
הארץ אתכם בטמאכם וגו'" (יה, כז-כח).**

ישנם שני סוגי אנשים – אמר המגיד מדובנא – הסוג האחד הוא איש
עדין וענוג, שכאשר יגישו לפניו דבר מאכל, ישאל תחילה מה יתנו לו, כי
לא כל מאכל טוב לו ולא כל משקה ראוי לו. וגם המאכלים אשר ראויים
לו אינו יכול לאכול מהם אלא במידה ובמשקל ואינו יכול להרבות
באכילתם.

וכן כאשר יצטרך לנסוע אל ארץ אחרת, יברר תחילה מה מזג האוויר שם
– האם הוא נוח ולא קר יתר על המידה, כי אם הוא שונה ממה שהורגל
אליו לא יוכל לצאת ולבוא...

לא כן הסוג השני, אדם חזק וגס בטבעו, שכאשר יגישו לו לאכול או
לשתות לא ישאל מאומה, אלא יאכל מכל מאכל וישתה כל משקה,
ובנוסף לא יצטרך למדוד ולבדוק את מה שהוא מביא אל פיו כי מעיו
הורגלו לכל... גם כאשר יצטרך לנסוע אל ארץ אחרת לא ישאל ויבדוק
דבר, כי מאומה לא יעצור בעדו לא גשם ושלג ולא קרח וברד!

אולם – המשיך המגיד – פעמים כשאדם זה אוכל יתר על המידה
ונחלה חולי גדול במעיו, מאז אותו יום ואילך ינהג ממש כמנהגו של
הסוג הראשון, ישאל תחילה על המאכל אם הוא ראוי אם לאו, ויאכל
במידה ובמשורה, כי כף אחת יתר על המידה יכולה להביאו שנית לידי
בחילה וחולי.

כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד – ארץ ישראל בימייה הראשונים היתה
ארץ "בריאה וחזקה", אלא שהעמים שדרו בה העמיקו לחטוא והשחיתו
כל כך עד שהארץ הקיאה אותם...

על כן, כאשר באו בני ישראל אל הארץ, עליהם להיזהר במעשיהם
משנה זהירות, כי גם "כף" אחת יתירה של עוונות תגרום לארץ להקיא
אותם מתוכה, כאשר הקיאה את הגויים שישבו בה מקודם!

עולים במעלות הגות, מחשבה ומוסר

"ולפני עיור לא תתן מכשול"

פירש רש"י: "לפני הסומא בדבר לא תתן עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר
מכור שדך וקח לך חמור, ואתה עוקף עליו ונטלה הימנו".

בספר "אוצר אפרים" מובא בשם רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, שצריך שיהיו
באדם ארבע מעלות כדי שיוכל לתת עצה טובה וישרה:
המעלה הראשונה – שיהיה האדם בר דעת.

סיפור עממי מספר על בן מלך, שהיה שוטה מופלג. בושות גדולות נגרמו
למלך בגלל טיפשותו של הבן, ודאגה רבה מילאה את לבו, שהרי עתיד
הבן השוטה לעלות על כסא המלוכה אחריו, וסכנה גדולה נשקפת עקב
כך לכל הממלכה.

יום אחד נודע למלך, שבמדינה מרוחקת מתגורר אדם מלומד מאד,
שביכולתו להקנות חוכמה ודעת אף לאדם הבור ביותר. שלח המלך את
בנו השוטה אל החכם המלומד שבארץ הרחוקה, ושהה שם בן המלך
מספר שנים, עד שקנה לעצמו חוכמות מרובות.

בשובו נערכה לכבודו מסיבה גדולה, ובמהלכה פנה אליו אחד השרים
ושאל: "האם באמת החכים אותך החכם המלומד שבארץ הרחוקה?"
אמר בן המלך, "ודאי, הרבה מאד חוכמות רכשתי שם".

"ומה, למשל?" שאל השר. אמר לו בן המלך: "אני יכול לעמוד על טיבו של
חפץ מוסתר, גם בלי לראותו". "עד כדי כך?" התפעל השר. "בוא נראה את
כוחך הגדול". פנה השר לצד, הסיר את הטבעת שהיתה ענודה על אצבעו,
והחזיקה בכף ידו הקמוצה. "מה יש לי ביד?" שאל השר את בן המלך. בן
המלך הביט בריכוז רב, חישב חישובים שונים, ולבסוף אמר, "משהו עגול".

"יפה מאד! זה באמת משהו עגול. ומה עוד יכול אתה לספר על החפץ
הטמון בכף ידי?" בן המלך הסתכל עוד רבע שעה, ואמר: "זה גם חלול".

"כל הכבוד!" השרים ועבדי המלך היו מלאי התפעלות, "אבל אולי תגיד
לנו גם מה זה יכול להיות?" שוב הסתכל בן המלך על כף ידו הקמוצה של
השר, ואמר: "זה עגול, וזה חלול. נראה לי, שמה שיש לך ביד זה גלגל של
טרקטור..." יכול אדם להיות מלומד, אבל הוא לא בר דעת.

המעלה השנייה, שזקוק לה האדם כדי שיוכל ליעץ: שלא יהיה נוגע בדבר
שהוא דן ומייעץ אודותיו, כי אם הוא נוגע בדבר – השכל מפסיק לפעול.
המעלה השלישית: שיהיה נקי מנגיעות בכל תחומי חיו, שלא יהיה
משוחד מאינטרסים אישיים כלשהם, כמו שמצאנו שצריך הדיין להיות
נקי מכל סוג של שוחד, כדי לפסוק בכל הלכה.

פעם אמרו ל"חזון איש" זצ"ל, שפלוגי הוא אדם גדול, רק שלפעמים יש לו
נגיעות, אבל חוץ מזה הוא אדם גדול. אמר ה"חזון איש": אם היית אומר
לי, שהוא אדם גדול אבל לפעמים הוא אוכל חזיר – מילא. אבל אדם
שלפעמים נכנע לנגיעות, הדעה שלו מעוותת תמיד. הוא אף פעם לא אדם
גדול.

המעלה הרביעית: שיזכה לדעת תורה צרופה.

לשכל האנושי יש גבול, אין הוא יכול להרחיק לראות בכל ענין. רק על פי
דעת תורה ניתן לתת עצה ישרה והגונה. ואין אדם זוכה לכוון לדעת תורה
אלא אם הוא מתמסר כליל לתורה, שאז הוא זוכה לסייעתא דשמיא.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

על חס... (א)

קיימת אמרה ידועה
בשם הסבא קדישא
מרז"ן זצ"ל, על

הפסוק "קדושים תהיו", ופירושו חז"ל "יכול כמוני? תלמוד לומר קדוש אני..."
ופירש הסבא קדישא: "יכול כמוני! יהודי יכול להגיע לדרגות גבוהות כמוני ממש!
וזה על ידי 'תלמוד לומר', תתרגל לומר לעצמך - 'קדוש אני... אני קדוש, אני
מיוחד... אמירות אלו תהפוכנה אותך לקדוש".

אם זה 'עובד' כשאדם משמיע מילים טובות לעצמו, קל וחומר בן בנו של קל
וחומר, כששומעים מילים כאלו מהסובבים. כששומעים שוב ושוב מאבא ואמא
שהם מאמינים שאתה צדיק ואתה רוצה להיות טוב... תפסנו אותך 'על חס'! זה נכון
כשהכל בסדר, וזה חשוב עוד יותר כשקיימות חריקות בדרך!

חז"ל לימדו אותנו במסכת אבות "ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו". ילד
העובר תקופה קשה, זקוק לכוחות רבים כדי לשרוד ולא להתרסק. בתקופה כזו,

עלינו לשדר לו שוב ושוב שאנו עדיין מאמינים בו, ושמבחינתנו הוא עדיין אותנו
צדיק, אהוב וטהור. רק זה יעניק לו כוח להתגבר.

לעומת זאת, כל אותם הורים הנהנים לשדר לילד שהם יודעים ה---כ---ל, שמאבא
אי אפשר להסתיר ושאמא רואה על המצח אם משקרים, מרוויחים בסך הכל
שהילד יחליט: אכן... אתם צודקים... אין שום טעם לנסות להתנהג בבית כאילו
הכל בסדר, כי ממילא אתם יודעים עלי הכל... כך בעצם כורתים את הענף שעליו
אנו רוצים לשבת.

שמתי לב, שדווקא אותם הורים תמימים, שהאמינו לילדם בתמימות שאכן הוא
התפלל במניין לפני זמן קריאת שמע, ולא השתדלו להוכיח לנער שהם יודעים
בדיוק מתי והיכן התפלל, הם אלו שילדיהם המשיכו להתפלל ולהתנהג כראוי. לילד
יש חוש אמת פנימי. כשהוא מרגיש שמכבדים אותו על מה שאין בו, שמעריכים
אותו על מה שלא מגיע לו, הוא מתמלא רצון פנימי למלא את הציפיות. גם אם נודע
לנו על התנהגות חריגה, עלינו לנסות לטפל בעקיפין, אבל בשום אופן לא לשדר
שאנחנו יודעים בדיוק מה המצב, ואין מה להסתיר מאתנו. **המשך בגליון הבא**